

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LI. Ч. 175. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 9-го вересня 1943. No. 175. Jersey City, N. J., Thursday, September 9, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕтгас 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕтгас 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РЕПУБЛІКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ПОВОЄННУ СПІВПРАЦЮ З ІНШИМИ ДЕРЖАВАМИ

І ЗА ОДНУ АГЕНЦІЮ ДЛЯ ПРОХАРЧУВАННЯ АМЕРИКИ.

ОСТРОВ МЕКІНЕК (Мішіген). — Несподівано настала цілковита згода на конференції Республіканської Партії в справах закордонної політики Злучених Держав після війни. Одногослодно прийнято резолюцію, яка одобрює: „відповідальну участь Злучених Держав в одній кооперативній організації між суверенними державами, щоби недопустити до військової агресії, та щоби досягнути постійний мир із зорганізованою справедливостю у вільному світі“. У справах внутрішньої політики погодилися учасники конференції на одну агенцію для наладнання недовостачі харчів. Крім того висловили домагання повороту до повної свободи у приватних підприємствах; покращування воєнних заряджень, коли настане мир; визнано права робітників до колективних переговорів; як теж повну гарантію заняття ветеранам, повертаючим з війни.

ДВІ ЗАЛІЗНИЧІ КАТАСТРОФИ СПРИЧИНИЛИ СМЕРТЬ 81 ЛЮДЕЙ.

КАНАСТОЛА (Нью Йорк). — Внаслідок залізничної катастрофи на лінії Нью Йорк Сентрал Рейл Ровд, що тут сталася, згинуло 3 людей. Потяг „Твентіет Сенчорі Лімітед“, що гнав із Шікаго до Нью Йорку вискочив із рейків і спричинив нещастя. Крім погибших, є ще 7 потовчених.

ФЛІАДЕЛЬФІЯ. — Число вбитих внаслідок розбиття потягу „Конгрешен Лімітед“ коло пристанку Френкфорд Джоншен дійшло до 78. Зпоміж покалічених є ще декілька померти, бо рани тяжкі.

ВАШІНГТОН. — Джозеф Істмен, директор Бюро Воєнної Транспортування каже, що залізничні катастрофи у воєнному часі повстають внаслідок надживання залізничного вируду ка недовостачі вправлених робітників. Директор Федерального Бюро Інвестицій Едгар Гувер заявляє, що в останніх залізничних катастрофах нема сліду саботажу.

ПОПРАВКА ПРЕЗИДЕНТА ПРО „ЛЕНД-ЛІЗ“ І БЕЗУМОВНУ ЗДАЧУ.

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт висловився сьогодні, що хоч Злучені Держави не надіються сплати в грошах позичок, розданих на ведення війни Об'єднаним Державам, то всетаки цей вклад вернеться Америці в інший спосіб. Цю думку висловив Рузвельт, коли додавав поправку до листа, висланого до конгресу ще 25. серпня, в якому він поясняє безумовну задачу. Отже під цією фразою треба розуміти, каже президент, лише задачу фашистських провідників, а не народів з держав Осі. Народи, каже президент, не мають причини боятися пімсти Об'єднаних Держав.

ПРИЛЮДНА ОПІНІЯ ЗА СПІВПРАЦЮ АМЕРИКИ З БРИТАНІЄЮ.

ПРИНСТОН (Нью Джерзі). — Директор Американського Інституту Прилюдної Опінії Джордж Герлп перевірив пробне голосування про настрої американської публіки в справі союзу Америки з Англією. Він каже, що після першої світової війни значна частина американців почала ворожо відноситися до Англії за несплату воєнних довгів. Тепер також це є такі американці, що домагаються цілковитої ізоляції, але його розсліди про співпрацю Америки й Англії видали інтересні результати. Він поставив питання: „Коли після війни Америка й Англія залячать мілітарний союз для взаємної оборони на випадок нападу, чи ви за такий союз?“ Відповіді наспіли такі: Притакнули 61% запитаних людей; відмовну відповідь дали 25% а нерішених було 14%. Запити були вислані до людей різних занять і станів, від стейту Мейн аж до Каліфорнії.

КРАЙОВИЙ АДМІНІСТРАТОР МОЛОДІ ЗРЕЗИГНУВАВ.

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт прийняв резігнацію Обрія Вайдемса зі становища Крайового Адміністратора Молоді, але висловив надію, що він повинен вернутися до державної служби ізза свого великого досвіду. Адміністрація Молоді була під одікою пані Рузвельтової, однак внаслідок пробільшевицької пропаганди, поширюваної між членами цієї організації, конгрес відмовив дальшої допомоги і вона розв'язалася.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА БІЛЬШИМИ ІНФОРМАЦІЯМИ В СПРАВІ ВІЙНИ.

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт вислав до управи армії й флоту та стейтвого департаменту листи з домаганням, щоби вони давали публіці більше воєнних вістей, бо якраз для такої цілі створено Боро Воєнних Інформацій.

ІТАЛІЯ ПІДДАЛАСЯ БЕЗУМОВНО

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ.—Ген. Айзенговер, начальний командант Аліантської Армії в Північній Африці, проголосив, що Італійський уряд заявив, що Італія безумовно піддається Аліантам, з тим, що військова Італійська команда має зложити зброю і безумовно здатись.

Звіт ген. Маршала заповідає певну перемогу Аліантів, хоч не подає часу, коли це станеться

ВАШІНГТОН. — Начальник генерального штабу американської армії ген. Джордж С. Маршал заявив, що язичок ваги у війні перейшов на сторону Аліантів і це лише питання часу, коли держави Осі признаються, що вони побиті на голову. Маршал вислав звіт із військових досягів за два роки війни до департаменту війни і флоту, а в звіті із небувалою відвертостю виказав усі минулі підготовки до різних офензив, які були переговорені заздалегідь на конференціях між Рузвельтом і Черчиллем. Цей звіт є важним прилюдним документом. З нього можна прийти до висновку, що Західні Держави не створюють другого фронту у Франції без попереднього запевнення цілковитого успіху такої виправи. У звіті виказав ген. Маршал між ін. такі факти:

1. що упродовж двох років американська армія зросла з півтора мільона до вісім мільонів; 2. що для війни на Філіппінах не було ніякої резерви ці дояків ці машини перед нападом японців; 3. що „Ленд-Ліз“ давав допомогу Росії й Англії в часі найбільшої кризи в Америці (Росія дістала більше ніж 3,000 літаків; 2,400 танків; 109,000 пів-машинних гармат; 16,000 військових автів, що їх називають „джіпс“; 80,000 вантажних авт („траків“); 7,000 моторчиків; 130,000 польових телефонів; 75,000 тонн вибухових матеріялів); 4. безпосередньо після Перл Гарбору скріплено гарнізони на Західній бережжю і в Панамі; 5. англійсько-американська згода на одну команду була чи не рішальним чинником у дотеперішній вигрі; 6. американська перемога коло Мидвей і на Коралевому морю привернула рівновагу морської сили на Північному Тихоокеані; 7. японці зробили дві поважні помилки, бо рахували на розпад російської армії і на легке заняття Філіппін; 8. бомбардування Німеччини винищує її силу, а її субмарини трапляються значні; 9. перемога в Північній Африці виказала спільність аліантських змагань, які „викинуть ворога з контролю над Європою“.

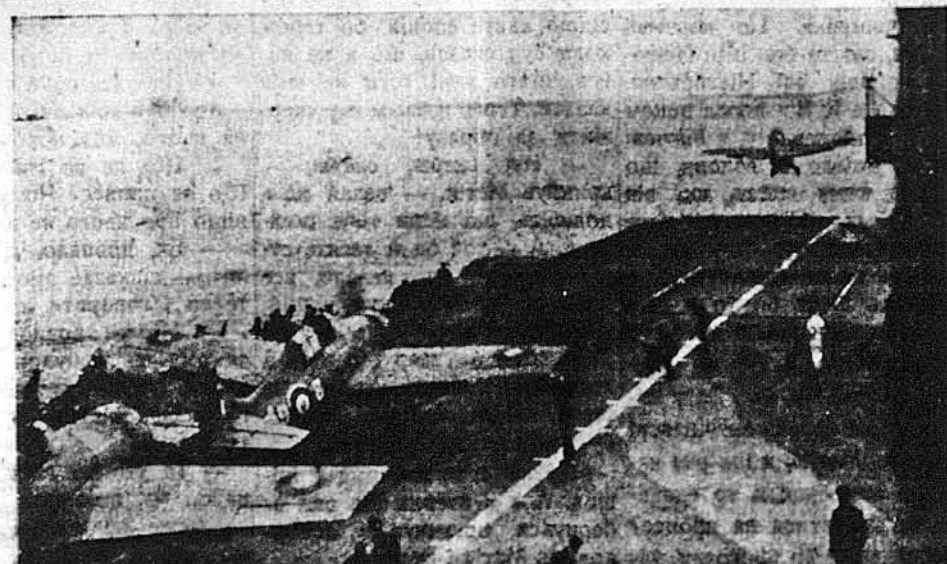
Звіт виказує теж труднощі в наладнанні французьких справ, стратегію в Північній Африці та на Сицилії. Про армію каже Маршал, що вона вже досягнула вершок свого розвитку в чисельності, а тепер їде праця над її поліпшенням.

Працюють з усіх боків над тим, щоб обіднати Англію, Злучені Держави і Совети

ЛОНДОН. — Американські кореспонденти подають з Лондону, що в Англії й Злучених Державах працюють офіційні чинники над пляном, як довести до лавної згоди Велику Британію, Злучені Держави Америки та С. С. Р., особливо щодо справ, що будуть предметом мирової конференції. Плянується створити „Комітет“, щось на подібну Раді Амбасадорів, що то існувала по першій світовій війні, а яку тепер дехто хотів би воскресити. Ось той комітет займатиметься усіми політичними справами, що винищують в Європі, а також обіднуватиме воєнну стратегію західних потуг і Советів. В склад цього комітету входили б експерти політичних, економічних і військових справ. Ось той комітет, в якого склад входили б представники Англії, Америки і Советів, мав би теж представити спільний плян, що робити з Німеччиною по розгромі нацизму, згл. її прогрі. Таким чином хочеться зліквідувати ось ту тенденцію, що вже проявляється, а яка ділить Європу на дві сфери, з яких одна була б під владою Советів, а друга під англійсько-американським впливом. Передбачається теж, що до комітету будуть згодом притягнені представники інших країв, як Франції, Туреччини, британських доміній і т. д. Іншими словами, плянується щось у роді нової Ради Ліи Націй. Далі кажеться, що нова британсько-американсько-російська комісія для справ Середземного моря може стати взором, як треба розв'язувати інші європейські проблеми.

СЕКРЕТАР ГОЛ ВІДМОВЛІС АРГЕНТИНІ ДОПОГИ ГОСТРИМИ СЛОВАМИ

ВАШІНГТОН. — Аргентинський уряд віднісся до вашингтонського уряду з просьбою, щоби Злучені Держави виявили „приятельський жест“ і доставили Аргентині зброю та машинерію, потрібну для нафтової продукції. Секретар стейту, Кордел Гол, відповідаючи на те аргентинському міністрови закордонних справ, заступникови адмірала Сегундо Слормі, зазначив у різкій формі, що аргентинський уряд не виконав рішень Пан-Американської Конференції з січня 1942 року, до яких добровільно зобов'язався, а які відносяться до оборони американського континенту. Гол зазначив, що поступовання уряду відповідає сентиментови населення Аргентини. Він дав Аргентині до пізнання, що вона буде виключена з об'єднаних Держав над повоєнними проблемами, бо вона не зірвала з Державами Осі, ні навіть не пробувала здержатись від фінансових і економічних зносин з Вісію. Адмірал Сторні каже, що це „не по лицарськи“ зривати їм з Вісію тепер, коли Вісь вже готова провалитись.

ВІЛТАЮТЬ З БРИТАНСЬКОГО ЛІТАКОНОСЦЯ.— Це картина з одної з морських битв. З літаконосця вилітає бомбер, щоби вести з ворогом боротьбу. Інші літаки готові до відльоту і ждуть тільки на приказ.

ВЕЛИЧЕЗНІ НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ НА СОВЕТСЬКІМ ФРОНТІ, КАЖУТЬ СОВЕТИ

ЛОНДОН. — Урядово звідомляють з Москви, що советські війська посуваються далі вперед на цілому фронті, завдаючи німцям щораз більші удари та звільняючи по кілька сот місцевостей денно. В наступках з Конотопу в напрямі на Київ здобуто Бахмач, як теж здобуто переправу через ріку Десну. Перетято залізничну лінію в напрямі на Гомель, а це означає, що німці мають тепер з Києва тільки один залізничний шлях для довозу нових сил на фронт. Далі Совети подають вислід літньої „двомісячної“ офензиви, себто від 5. липня до 5. вересня. Кажуть, що за той час вбито 420,000 ворожих вояків, а полонено 38,600. Всю німецьку втрату за весь час літньої офензиви подають на півтора мільона вбитих і полонених. До цього додають ще знищення великої маси воєнного апарату, включно з повзями і гарматами. Теж кажеться, що дві третини Донецького басейну вже вільні від німців. Советська стратегія змагає тепер до того, щоби „окруженням“ знищити якнайбільше німецької сили.

СОВЕТСЬКА АРМІЯ НАСТУПАЄ З ПІДНЕСЕНИМ ДУХОМ, ПИШЕ ВЕРТ.

ХАРКІВ. — В кореспонденції Александра Верта до Нью Йорк Таймс (в якій подано „Харків-Росія“!), пишеться про велику радість, з якою наступають советські вояки, що тепер переконані, що вже їм не прийдесть відступати, коли бачать, як німці відступають. Подібне відчуває теж і цивільне населення, як от в Харкові. Кореспондент каже далі, що всюди видно нужду і трагедію. Щасте, що ще є домігори, кавуни та сончичники, бо це є одинока їда для населення. В Харкові німці не мали часу на нищення і поніщили годівню промислових будинків. А навіть вицистили завалену залізничну стацію, чим уможливили советському війську скоро наладнати залізничне полуднення Харкова з Москвою.

Німецька армія не та, що колись була.

Далі розповідає, що населення стверджує, що між німецькими вояками і урядовцями цвило хабарництво, яке, хоч саме собою погане, всетаки улекшило життя тим, що могли оплачувати хабарі. Далі стверджено, що німецька летунська сила дуже ослабла, та що її навіть різнати не можна до тої, яку мала Німеччина в першій році війни. Це завдячується до певної міри теж і Аліантам, що нищили цю німецьку силу. Та коли їде розмова про інвазію Аліантими Італії, то не видно одушевлення. Кажуть, що досі німці не стягнули з советського фронту ніякої такої сили, щоби це можна було відчутти. Це може статись, кажуть далі, коли Аліанти зачнуть інвазію Європи з заходу.

В ІТАЛІ БРИТАНЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ В ГЛИБ КРАЮ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Бритійська Восьма Армія здобула в полудневій Італії місто Пальмі. Юнайтед Прес подає, що здобуто 39 місцевостей, а Асошіетед Прес стверджує, що англійські та канадійські війська вже заняли територію, широкую на 60 миль. Та найбільшу увагу прив'язують до бомбардування Неаполю, бо там надіються важних морських операцій.

ЗДОГАДИ ЩОДО СЕМОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

ЦІРІХ (Швайцарія). — В неутральних краях, Швеції й Швайцарії, подали газети вістки про те, що Сема Армія Злучених Держав, що має свій осідок в Північній Африці, береться за виконання нових воєнних операцій, бо кораблі вже нагружені вояками. Одні кажуть, що підуть здобувати Сардинію, а другі, що попливуть до Неаполю, щоби прищипити перемогу над властивою Італією.

ВОЄННА АДМІНІСТРАЦІЯ ВЖЕ В ІТАЛІЇ.

КАІРО. — Аліантська Воєнна Управа вже перенесла свій осідок на італійську сушу і розпочала урядовання на тій території полудневої Італії, що її заняли британські та канадійські війська.

БУДАПЕШТ „ВІЛЬНИМ МІСТОМ“.

ЛОНДОН. — Угорський уряд повяз кроки, щоби проголосити столицю Угорщини „вільним містом“. Регент, адмірал Горті, надіючись аліантської інвазії, скликав тайні наради мадярського парламенту.

СКИНУЛИ 1,000 ТОН БОМБ НА МІНХЕН.

ЛОНДОН. — Бритійські летуни бомбардували в понеділок Мінхен, місце народин нацизму, скинувши на місто 1,000 тонн вибухового матеріялу. В тому самому часі американські летуни бомбардували летунські поля в Франції, Бельгії і Нідерляндах.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
 FOUNDED 1893
 Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
 Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
 Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.
 За оголошення редакція не відповідає.
 За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
 Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЕТЯ ВОЄННА ПОЗИЧКА ВЖЕ РОЗПОЧАТА

Свого часу ми згадували про підготовання до Третьої Воєнної Позички, яка починається офіційно дня 9 вересня. А тепер подаємо, що вона вже зачалась. А це значить, що кожному з нас треба купити воєнний державний бонд. Отже справа ясна і проста. І обов'язкова.

Ми змушені через накинених нам війну видавати денно \$265,000,000. Стільки виносять денно державні видатки, спричинені війною. Це за день, а скільки за рік? Як порухаємо, то побачимо, що той суми не можна стягнути від нас вільними шляхом оподаткування. А якщо і пробувано стягати, то зруйновано край економічно. Тому, що держава дістає на покриття своїх видатків титулом податків тільки одну частину, то шодог решти мусить позичитись. І то таки у своїх власних громадян.

Але навіть якщо не було ось такої потреби, то держава мусила б придумувати способи, як стягнути більше готівки від громадян, щоб тим зменшити їхню фінансову спроможність закуповувати різні предмети, бо тих предметів шораз менше. Тепер наша продукція звернена на виріб воєнного знаряддя, бо це є найважливіше. А тому не продукуємо навіть найкращі речі для щоденного цивільного вжитку в достаточній кількості. А як їх є мало й стає менше, то зараз підноситься їхня ціна. А як хто має гроші, а такі намагається купувати ось такі предмети без огляду на те, що вони коштують, то це підносить ще далі ціни на товари. Природний наслідок цього: спадок вартості долара. А далі за тим іде "інфляція", ось те страшне слово, що стало пострахом по минулій війні, коли то скраховали цілковито валюти різних країн, спричинивши в цілому світі грошеву і економічну анархію.

З цього, що ми сказали, виходить, що добре робимо, як купуємо за наші гроші державні бонди замість всячини, без якої можемо легко обійтись. Тим не даємо падати на вартості тому доларови, що його маємо в кишені чи в касі. Тим даємо державі фонди на дальше ведення війни, що мусить закінчитись нашою перемогою, бо інакше, це була б для нас руїна. І не тільки для нас, але й для цілого світа.

Якщо заховаємо наші грошеві прибутки в державних бондах, то тим самим матимемо засоби для підтримання повоєнної продукції. Бо інакше наступить велика криза, як одного дня перестане функціонувати воєнна продукція, а не було б за що зачати на великі розміри продукцію мирних часів, чи якби не було виглядів, що те, що зістане випродуковане, знайде покупців, себто таких, що матимуть гроші ці виробити купувати.

Значить, з якого боку не підходити, є розумним і патріотичним ділом дати добровільно державі те, чого вона вимагає у цій Третій Воєнній Позичці. Віримо, що кожний з нас отсей свій обов'язок виконає чесно й гідно.

Польське підпілля про Львів

На іншому місці передрукуємо те, що подає Заморська Новинкарська Агенція (ОНА) про польську підпольну газету, що виходить, чи має виходити, на західно-українських землях, а звється "Наше Земле Виходне".

Хто прочитає те, що там написано, то легко зорієнтується, що це ніщо інше, а тільки звичайна польська пропаганда, підшита під "край" і "підпілля". От хочеться викликати "підпольну Польщу" лише вражіння в Англії чи в Злучених Державах щодо домагань Польщі знов дістати західно-українські та інші землі на сході, до яких Польща немає права, коли те право опирати на справедливості і волі населення, чи на демократії. Ось той голос "Підпілля", як нам виглядає, має бути для польського уряду "словом краєм", якого він повинен придержуватись у своїй політиці та у своїх територіальних домаганнях. Очевидно, що все те обраховане на те, що сентимент в Злучених Державах і в Англії є по стороні Польщі, бо впаде жертвою нацистського нагаду, як теж добре держитись супроти німецького окупанта і де може, завзято й хоробро з ним воює. З гололом такого краю і такого народу, і то ще з гололом його підпілля повинні Аліанти рахуватись, думає польська пропаганда. І думає слушно, коли брати справи теоретично. Але чи думає доцільно, коли ставить таке домагання, яке є нічим іншим, а заломанням тих принципів, що їх Аліанти проголосили в Атантійським Чартері? Чи думає доцільно, коли знає, що здійснення цього, чого Польща домагається, коштувало б ще додаткового проливу крові теж і з боку Польщі, а може й Аліантів, якщо бажали допомагати Польщі загарбувати ось ті землі, так як помагали їй по минулій світовій війні?

До тих поляків, що в польським підпіллі ведуть героїську боротьбу з німецьким окупантом ставимось з пошаною. Та проте мусимо зазначити, що якщо це, що пишуть "Наше Земле Виходне" в справі Львова є дійсно їхнім власним політичним думанням, їхньою "новою" і їхньою "демократичною" Польщею, то це дуже сумно, бо виглядає що вони борються не за нову і здоріву Польщу, а за стару і немичну. Бо ними збудована Польща не була б нічим іншим, а повторенням минулої — "вождівської", вшехпольської,

чи тим подібної. Очевидно, якби так сталося, як цього собі бажав польське підпілля, а далі, якщо це правда, що воно є таким, як передало ОНА. Польське підпілля, і це теж важне, повинно собі тепер добре пригадати, що робило українське підпілля за часів минулої Польщі. Воно, якщо має представляти "демократичну Польщу", повинно брати під увагу проти-польську поставу буквально цілого українського народу на західно-українських землях. Бож хто виступав на лавах обвинувачених за "протидержавну діяльність" як не сільська молодь? І то з усіх кінців Західної України, з околиць Тернополя, Рівного, Луцька, Перемишля, Сянока і т. д. Таж прецінь навіть українські посли в польським союми зголошували право Західної України на незалежне державне життя, кожного разу, як зачиналась сесія нового союму. І підкреслили теж і соборність. Що ж це означає? Таж ніщо інше, а тільки те, що як польський уряд, так і польське підпілля, мусить рахуватись у своїй політиці з тим, що український народ ніколи не дасть добровільної згоди на відступлення Польщі Львова і західно-українських земель. Це є виключене, що би могло бути інакше. Кожний, що хоч трохи орієнтується в українських справах, повинен знати, що в Західній Україні ніяка українська партія, ніяка група, а навіть ніякі відповідальні одиниці не дадуть згоди на ніяке прилучення західно-українських земель до Польщі. І не зробіть цього ніяка українська група поза Україною, ні ніяка відповідальна одиниця.

Те, що польський уряд і польське підпілля зголошують далі претенсії до західно-українських земель, тільки поглиблює пропасть між українським народом і польським. Це правда, що український народ дає головну небезпеку для свого національного існування в панування Росії над Україною. Та це не зменшує в нічому його ворожого відношення до тої Польщі й до тих польських груп, що хотіли б загарбати наново західно-українські землі й прилучити їх до Польщі. З такою Польщею і з такими поляками українські люди ніколи в згоді жити не будуть. А якщо малаб наступити яка згода, то її підставою може бути в першу чергу те, що Польща перестане вже раз побиватись за західно-

українські землі. Українські люди, теж і в західній Україні, хочуть свободи і незалежності в такий самий спосіб, як їх хочуть польські люди. Це повинні зрозуміти принаймні ті з поляків, що кажуть, що вони демократи. Це повинно зрозуміти і польське підпілля, якщо не хоче, щоб по його зліквідуванню у новій і свободній Польщі не повстало зраз нове підпілля, звернене проти Польщі, а збудоване з тих не-поляків, що їх силою приковано до Польщі. Польське "за нашу і вашу свободу" українці розуміють тільки так, що попри вільну і незалежну Польщу повинна існувати вільна Україна, незалежна від Москви і Варшави, чи кого іншого. І то незалежна на всіх своїх землях, себто там, де український народ становить більшість населення. Чи це неясне і не справедливе для ясно і справедливо думаючих людей?

На "Свободу", що порушує українсько-польське питання в ось такому розумінню, падають наклади з польського й більшовицького боку. Комуністична пропаганда, вживаючи до поміч це й декого ніби з не-комуністів, хоче добачити в "Свободі" намагання погодити Польщу з Україною коштом західно-українських земель. Якщо польська пропаганда, що хоче дістати для Польщі Західну Україну, хотіла ось таке осягнути, то свого ділляла. Бо знайшлися такі, що з наказу і послуху Москви чи з нерозуму, стали залюкувати невідомим, що от "Свобода" годиться з Польщею, віддаючи їй західно-українські землі. Смішне це, бож "Свобода" ні ніякої угоди не заключає, ні ніяких земель не роздає. Вона тільки передає своєю, що український народ повинен бути свободним і незалежним і сам рішати про свою долю. Вона пише, що нема причини, щоб Україна воювала з Польщею, як тільки Польща перестане зголошувати претенсії до західно-українських земель. А далі: що Польща і Україна можуть і повинні стати навіть добримі сусідами, але це можливе тільки тоді, коли українські землі будуть належати до України, а не до Польщі.

Та те, що робить польська пропаганда, помагає тільки більшовицькій пропаганді, що хитро "збирає" всі українські землі для Росії. Через те вона тільки поглиблює польсько-українську ненависть, з якої хитро користає совєтсько-московська пропаганда, що всіх і вся "визволяє" і нікого "не загарбує". На тому, очевидно, терпить справа незалежної України. Та хай поль-

ська пропаганда памятає, що раз не буде незалежною Україною, то є найвіснійшій думати, що може бути на сході Європи — незалежна Польща. Супроти цього польська пропаганда, з боку польського уряду і підпілля, тільки облягують своїм поступованням намаганням ворогів незалежної України і незалежної Польщі зліквідувати їхні граничні спори в дужку простий спосіб: Повести справи так, щоб як Україна так і Польща (скорше чи пізніше) знайшлися — в однім царстві. В — російським.

Спроба характеристики Джана Л. Луиса

Важнішим завданням є зрозуміти Джана Л. Луиса, ніж осуджувати його. Однак в цьому моменті не можна зробиши зовсім справедливої оцінки. Тому це лише тимчасова картина, тобто змагання до рішального осуду й мотивів і праці Джана Л. Луиса.

Щоби приготувитися до написання цієї статті, її автор перерахував 135,000 слів біографічного матеріалу. Він (автор) дискутував над Луисом з тужиним його приятелем, які добре його знають. Говорив з його приятелями й його ворогами і з його повірниками. Розмовляв з двома істориками, сімома газетярами, дев'ятьма політичними діячами і з одним психіатром.

І заки ми обрали думки у якусь форму, і заки помістили слова на папері, ми провели 1 годину й 55 мінут на розмові з Луисом, а це була найбільш витверта розмова, яку ми мали нагоду провести упродовж 20 літ.

Джан Л. Луис це людина великого постави й великого таланту. У противенстві до його вигляду в фільмових знімках, в яких він стоїть як сонна мара і поводиться як привид, він уміє бути притягуючим без ніяких труднощів. Він уміє бути переконуючим, може бути навіть милим.

Він є щирий, чесний, з науковим підходом. Та він теж панівний, диктаторський, задирає в себе.

Ми віримо, що це найбільш успішна невдача в американським прилюднім життю під теперішню пору. Трагедія полягає в тому, що Джан Л. Луис ані разу не доріс до висоти цієї кризи, яка упродовж чотирьох літ стоїть загрозою в Америці.

Першою ознакою цього є те, що Луис остав у мирі, коли Америка пішла до війни. Другою, що Луис більше руководиться ненавистю ніж прихильністю. Третьою це те, що

ска пропаганда памятає, що раз не буде незалежною Україною, то є найвіснійшій думати, що може бути на сході Європи — незалежна Польща. Супроти цього польська пропаганда, з боку польського уряду і підпілля, тільки облягують своїм поступованням намаганням ворогів незалежної України і незалежної Польщі зліквідувати їхні граничні спори в дужку простий спосіб: Повести справи так, щоб як Україна так і Польща (скорше чи пізніше) знайшлися — в однім царстві. В — російським.

він постійно чує відрозу до людей, які з ним не годяться. В справах економічних він консерватист, в політичних він завзятий індивідуаліст. Як представник збірної сторони при переговорах Луис є незрівняним збірним палочником.

Луис є патріотом. Не є його бажанням проволічи або пошкодити воєнним змаганням. Навіть як він заохочує зменшення продукції вугля, він не хоче, щоб Америка програала війну. Він лише хоче, щоб Америка робила те, чого він домагається. А в яким небудь спорі між ним і кимнебудь, навіть і з Америкою, він не хоче, щоб Луис програвав.

Луис не хоче страйків, не любить страйків і надіється, що старіку не буде. "Я з відрозу дивлюся на страйки", сказав він раз. Він хоче все осягнути своєю цілю мирними методами, але він мусить що-цього осягнути. Луис знає, що його ім'я є призвищем серед американських хлопців, що стоять тепер на воєнним фронті. Ми розмовляли з ним про це. Він не є тим ані закуреним, ані збентеженим. Він дивиться на це як на хрест, який він має нести, але цей хрест приготував хтось інший.

Луис не розбирає себе самого і не вдмується в себе на довго. Він нам сказав що це не приносить йому хісна. Він подав як причину такої неохоти до самокритики те, що він може настрашити самого себе. Він усміхнувся. Але ми не знали, чи він годиться з нами, чи висловлює нехоть. Ми мусіли прийти до висновку, що Луис невідомо вважає себе як "допуст Божий". Так, як він задирається, то людина унаслідкує свій талант. Він не признає своїм талантам спеціальної вартості, ані не присвоює собі за них заслуг.

Так отже, здається йому, що сама доля подбала за те, щоб у часах найважливішого положення Злучених Держав він мав нагоду змірити свої сили з урядом Америки.

Міряючи Луиса різними мірами, можна прийти до чесного висновку, що він належить до людей осягу. Ми схилили до погляду, що в подібних випадках Луис приніс більше хісна для працюючих мас ніж хіснобудів інший із живучих провідників робочого люду. Ті, що вважають його за невдачного лідера, вважають його невдачним для Злучених Держав. Коли він допняв чогось у

(Допинчення на сторінці 3-118)

ІВАН ФРАНКО
Борислав Сміється
 (Повість)
 33)

— Наша справа скінчена!
 — Скінчена!
 — Так! І так скінчена, як я вам казав. Бо пошто то було вам мішатися до чогось, що вас не обходить?
 — Не обходить! — скрикнув болісно Матій. — Мортко, цього мені не говори, бо хоч ти і в мой хаті, але, знаєш, чоловік не святий!
 — Ну, ну, — відказав Мортко, — не маєте за що гніватися. Я не те хотів сказати. Я хотів лишень сказати, що ви задармо на мене вергли підозріння, і що я в тій справі, Бог є свідок, ніщо не винен! Сам прокуратор у Самборі то признав і сказав, що проти мене нема ніякого доказу, то він не може мене скаржити за ту річ, що ви на мене звалили.

пав у яму, щож я тому винен?...
 При тих словах Матій, мов оглушений ударом довбні, похурив голову і не міг сказати ані слова.
 "Пропало, пропало!" — шептало, шипіло щось у його голові, — "погиб чоловік, та й слід по ним застив, а той..."
 У тій хвилі Андрусь Басараб, що досі мовчки слухав всієї тої розмови, звернувся сам до Мортка.
 — Що це за справа така, Мортко? Яку ви справу маєте з Матієм?
 — А нащо вам те знати? — відповів уразливо Мортко.
 — Вже ти не питаєш, нащо мені те знати, — відказав Андрусь. — Але тобі, що тобі шкодить сказати?
 — Т-та, шкодити не шкодить ала... — Мортко поглянув

на Андруся пильно, немов боявся нажити собі в нім нового ворога.
 — Говорю, коли не шкодить! — сказав Андрусь і став над Мортком, мов чорт над грішною душею.
 — Та що тут і говорити, пуста справа, "пусте гешефт", та й годі! Тямте, як уже два роки тому, з ями видобули кості чоловіка. По перестені пізнали, що то був Іван Півторак, чоловік тої Півторачки, що та хата її. Він перед рокомдесь був пропав. Ну, а Матієві відкись влізло в голову, що він щось тому винен, що він упав в яму, тай нуж на мене подавати до суду. Він гадав, що мене зараз візьмуть та й повісять... Коли бо то в суді так не йде: скаржиш кого, то вперед докажи. А тут, як можна доказати? Ну, але, Богу дякувати, вже справа скінчилась! Слухайте, Матію, я ще раз кажу, що вам було в то вдаватися та тратитися на процес? А тепер, коли ви програли, забудьте про все і будьмо собі знов добрі, як перед тим. Ну, подай руку, старий!

Мортко зрештою Матієві подал руку.
 — Я, тобі? — скрикнув Матій. — Я мав би свою руку класти в ту руку, що мого Іванчика зі світу зігнало? Ні, не діждеш того!
 — Ну, видите, — сказав Мортко, обертаючись до Андруся, — він усе своє. Слухайте, Матію, ви собі з такою бєсідою дайте спокій, бо тепер, коли суд сказав, що я не винен, ніхто мені того не сміє казати. Тепер я вас можу скаржити за образу!
 — Ну, скарж, скарж, — скрикнув Матій, — нехай мене повісять, що мали тебе повісити. А я, хоч би й десять судів не знали що казало, все буду своєї, що ніхто інший, тільки ти пхнув Івана в яму! Та й годі. А тепер іди мені з хати, бо як мені терпіти не стане, то готово що неладіє бути між нами!
 Мортко стис плечима і пішов. Але в дверях ще раз обернувся, поглянув з погордою на Матія і сказав:
 — Дурний хлоп! Він гадав, що мені що зробіть процесом, а треба би не так рано встати,

щоби мені що зробити!
 І з тими словами Мортко пішов. А Матій усе ще сидів на припечку, блідий, розбитий, тремтячий, сидів без місли й руху, а в його голові, мов млинове колесо, торохтіло одне темпо, пусте, холодне слово: "Пропало! пропало! пропало!"
 Андрусь Басараб приступив до нього і положив свою руку долону на його плече.
 — Побратиме Матію!
 Матій підвів очі й поглянув на нього, мов потопалючий.
 — Що це за справа така? Що за процес? Чому ми досі ніщо про нього не знали?
 — Ех, пропало, все пропало! — відказав Матій. — Що тепер і говорити про те!
 — Ні, ти розповідь, тобі самому легше буде!
 — Ой, уже буде мені легше! — сказав Матій. — Пропало та й годі!
 — Та хто ще знає, чи пропало, — вмшався Бенедьо. — Адже не раз можна раз програлий процес зачати другий раз і виграти! А тут ще, як той Мортко казав, і зовсім так эле не є. Адже ваш про-

цес в суді не був, тільки прокуратор признав, що доказів нема, скільки треба для обжалування. Значить, якби докази були, то й обжалування буде.
 Лице Матія прояснилось трохи при тих словах.
 — Чи так? — спитав він, простуючись. Але яксь важка думка живо знов насила на нього і придавила додолу.
 — Ні, ні, ні, нема що й говорити, — сказав він. — Якби так, а все пропало. Три роки минуло, де я тепер возьму ліпших доказів? Годі, годі й думати про те!
 І він закряв лице руками, а з його очей полизалися гарячі, наболілі слози й потекли поміж пальцями і заканалі на землю. Бенедьо й Андрусь побачили, що нині годі з ним далі говорити, — удар був надто сильний і наглий і підтяв усю його твердість. Тож Андрусь мовчки стиснув Бенедьову руку, взяв капелюх і тихо вишов. Бенедьо також тихо роздягнувся і ляг на лаві на своїм петеку. А Матій сидів на припечку, мов помертвілий, мов з каменя витесаний.

Нафтова лампочка блідо й чимраз блідше меркотіла на комині. По кутах хатини стояли стовбурі сумерку, немов ждучи тільки хвилі — загаснення лампи, щоб гульнути з кутів на хату, привавити і прикрити собою все згорі донизу. Бенедьо, скоро тільки ляг, так у тій же хвилі під тиском тисячних сильних вражіннь того дня заснув мертвецьким сном. Уже минула північ, загасла лампа, пїтьма залягла хатину, а Матій усе ще сидів на припечку, з лицем, закритим долонями, без руху, без слова, без думки, чуючи в серці тільки страшний біль, велику пустоту і немов якусь свіжу ще рану, завдану тою думкою, що і в судах уже нема правди для бідного робітника. Аж тепер над раном сон переміг утомлене тіло, голова його схилилася додолу, руки опали безладно і, лягши на голій припечку, Матій заснув на годиночку, поки не роздалося по всім Бориславі раніше калатання та дзвонення, що скликало робучий люд до праці.

(Дальше буде).

ПРО ПОДАТКОВИЙ ВИКАЗ НА 15. ВЕРЕСНЯ

Департамент скарбу домагається цього року податкових виказів перед або в день 15. вересня. Дехто дістав відповідні друки, а хто не дістав, хай зажадає їх там, де платять податки.

Вирінає витання, хто мусить вислати податкову декларацію до 15. вересня?

На це відповідь така:

1. П'є вислає такий, хто має платню за свою працю, а від цієї платні стягають йому податок такий при виплачуванні заплати. Давніше стягано „Викторі Текс“, а від 1. липня є це податок від зарібку без окремої назви, однак це є дохідний податок. Він вносить звичайно 20 відсотків. Отже, як хто платить такий податок від зарібків у 1943. р. той має в засаді вислати податкову декларацію, але лише в такому випадку, коли сподіваний дохід з його платні в 1943. р. для самотнього буде вищий ніж \$2,700, а для подруженого вищий ніж \$3,500 — вже разом з заплаченим податком.

2. Хто має менші зарібки, від котрих йому стягають податок при виплаті, а зате має ще інші доходи, от напр. з чиншу („ренту“), але такі, що разом в році вони вищі ніж \$100, той також має вислати податкову декларацію, але лише в такому випадку, коли він був обов'язаний вислати податкову декларацію за 1943. р. Хто не має зарібкової платні, а має доходи з інших джерел, як от з якогось підприємства або чиншу і ті доходи для самотнього перевищують суму \$500, а для подруженого вони перевищують суму \$624, такий теж має вислати декларацію до 15. вересня.

3. Є такі, що лише цього року мають вислати податкову декларацію до 15. вересня, хоч не мають зарібкової платні ані \$2,700 (самотні), ані \$3,500 (надружені), але зате вони в 1942. р. заробили більше ніж в теперішній році і були обов'язані вислати декларацію за 1942. р.

Колі хто вислає податкову декларацію на 15. вересня, а потім покажеться, що він зробив помилку, або його дохід чи платня змінилася, може у-

продовж чверть року вислати поправку до декларації. Цього року треба таку поправку вислати до 15. грудня.

Хто з яких причин не може вислати декларації на 15. вересня, хай заздалегідь поспрається за письмений дозвіл вислати декларацію пізніше. Дозвіл дає податковий урядовець.

Фармери мають право на підставі закону відложити вислатку декларацій аж до 15. грудня 1943. і не потребують за це нікого просити.

Чоловік та жінка можуть вислати окремі декларації, або спільно, як це було передбачено і в законі з 1942. р.

Однак, хто вислає декларацію „податкову на 15. вересня“, має ще обов'язок вислати другу декларацію за цілий 1943. рік. На це є час до 15. березня 1944. р. В такій декларації треба буде подати не сподіваний, а дійсний дохід за рік 1943.

Хто дістав з уряду друки на декларацію, хай пильно їх прочитає, вивопнить та вислає до дня 15. вересня б. р.

Хто чого не розуміє в згаданих друках, хай заздалегідь порадиться податкового урядовця, щоб не наразив себе на кару за невислання декларації в час.

Хоч більшість робітників, що дістають платню, не має вимаганого доходу, то все-таки ліпше вписувати наперед, чи хто має обов'язок вислати декларацію чи ні. Вислака декларації не все вимагає оплати податку 3%. В деяких випадках вона є на те, щоб уряд міг звернути податок відчуження або вчасти за минулий рік, бо конгрес ухвалив дарувати велику частину податку за 1942. р. Таксамо, як хто займатиме частину податку за 1843. р. при висланню декларації цей податок може бути йому звернений відчуження або вчасти, коли він вислає декларацію податкову за цілий бижучий рік в березні 1944. р.

Все повніше сказане відноситься до тих, хто не має річного доходу понад \$10,000. Хто має понад \$10,000, такий має інші обов'язки і дістає інші податкові друки.

Спроба характеристики Джана Л. Луїса

(Докінчення зо сторони 2-гої) службі робітничій, він ніколи не пробував підійти ще вище і осягнути щось для нації якраз тоді, коли Америка потребувала його таланту.

Він осягнув успіх тому, що зміг слухати робітничі організації. Але він потерпів невдачу тому, що ще більше зробив для порівняння робітників. Він засуджував тим, що виборів для робітничої класи такі свободи, як ніхто другий в наш час. Але він був теж причиною, що конгрес ухвалив закон проти страйків. Літами Луїс працював з Американською Федерацією Праці. Він поставив Конгрес Промислових Організацій з великими масами робітників, що ніколи перед тим не думали про організованість. Але він виступив з Американської Федерації і борюва проти неї, а потім виступив з Конгресу (СЮ).

Як це могло статися, щоб одна людина мала таку протилежну минувшину? Як то могло статися, щоб патріот такої міри, як Луїс, поставився проти інтересу нації в такому історичному моменті?

Єдина відповідь на це та, що він не багато інтересується війною. Правда, він хоче перемоги, але, нам здається, що він не вірить в оправдані причини війни. Перед нападом на Перл Гарбор він твер-

див, що Рузвелт хоче війни, щоб затримати свій уряд і до сі він не оголосив інших поглядів. Він сказав, що Гітлер і Гірогіто пішли до війни проти нас, бо ми вмішувалися в їхні інтереси.

Ще даліше: Луїс ненавидить Франкліна Д. Рузвелта. Він вітверто говорить, що Рузвелт є англійським хуторянином із суспільним сумлінням, який хоче задовільнити своїх селян. Луїс хоче понизити президента. Це є боротьба, якої він не може залишити ані відложити аж до часів мира і тому він пробує створити труднощі на полі праці, а це містить у собі труднощі для нації.

Луїс має більше проти чогось ніж за чимсь; його суперечний рекорд у минувшині можна до деякої міри розуміти через справи й особи, до яких він відноситься неприхильно. Сьогодні, в найповажнішій годині для уряду, в найбільшій війні за людської пам'яті, Луїс ринівся побороювати уряд. Трагедією Луїса є саме ота його постановка. Джан Л. Луїс є великою людиною, котра не доросла до найбільшого моменту свого життя. (LOOK, AUG. 24, 1943).

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯК НАПЕЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

У Львові живе 65,000 українців

ЛОНДОН (ОНА).—До Лондону прийшло перше число польської підпольної газети „Наше Земє Вєходне“, яка стоїть на тім становищі, що Галичина, Волинь, Холмщина і Полісся є корінні польські землі, і як скінчиться війна, то польська делегація на мировій конференції буде домагатися, щоб її прилучено до будучої польської держави. Вище згадана газета надрукувала статистику, якою доказує, що Львів є чисто польське місто, бо на 65,000 українців там живе 150,000 поляків. В польських руках є торговля, фабричні варстати, наука й адміністрація. Розуміється, що тепер управа міста і краю знаходиться в руках наїздників, але в нормальні часи, то Львів має чисто польський характер. На основі польської статистики, у Львові перед війною жило 173,000 поляків, але як прийшли bolsheviky, то до Львова почали наїздити українські селяни й робітники з менших міст. Йх число росло з такою скорістю, що як в 1942 році німці зробили спис населення, то показалося, що в Львові вже не тридцять, а 65,000 українців. Певна річ, каже польська газета, що німці мусіли статистику фальшувати, бо показалося, що всіх греко-католиків зараховано до українців, але це неважно, бо як скінчиться війна і край зномалізується, то українці знов вернуть на село. Львів був польським з давен-давня і таким повинен линитися.

Незалежна польська преса попирає польський уряд у Лондоні і пише в тім самім дусі, що й польські газети закордоном. Підземна преса в краю є тої думки, що не годиться Польщу ділити п'ятій раз, бо вона тяжко у війні потерпіла і за це саме повинна дістати всі ті землі, на яких вона панувала перед війною. Польща мусить дістати назад Львів, Вільню, Тарнопіль, Луцьк, Рівне і все, що вона втратила. Бо як після війни має на світі запанувати справедливий, демократичний лад, то не може бути так, щоб польський наїрід був поділений між сусідні держави.

„Наше Земє Вєходне“ обстоює право самовизначення народів і є за те, щоб кожний наїрід був господарем на своїй землі.

Обговорюючи справу Вільню, вище згадана польська газета пише, що Вільню також є чисто польське місто і мусить бути віддане Польщі. У Вільні живе 97,000 поляків, які визнають Польщу своєю батьківщиною і якби прийшлося ринати, куди вони мають по війні належати, то всі заявилися за те, що їхнє місто має бути складовою частиною Оульці.

ОБОРОНЯЄ СОВЕТИ. Брендан Брекен, британський міністер інформації, виступив проти тих, що кажуть, що Совети готові заключити сепаратний мир з Нумеччиною. Сказав, що він не вірить у таку можливість, промовляючи в Нью Йорку.

КУПІТЬТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Що писала „Свобода“ тому 30 років?

Січень 1913 р.

АКЦІЯ В СПРАВІ ОБМЕЖЕННЯ ІМІГРАЦІЇ

С редакційній статті в ч. 2. з січня 1913. р. пише „Свобода“ таке:

„Є в Нью Йорку одно товариство, що опікується прибуваючими імігрантами. Воно робить все можливе, щоб тим імігрантам не діялася кривда і щоб їх прав не обмежувало проти-іміграційними законами. В справі звісного проекту Бурнета в конгресі розвинуло це товариство дуже живу акцію і старается всіма силами, щоб цей проект не перейшов, щоб президент його не підписав, або як інакше кажуть, щоб цей бил „заветував“. Згадане товариство прислало до нашої редакції в справі билу Бурнета дві петиції: Одну до президента Тефта, а другу до сенату Злучених Держав. Відлі цього товариства просить нас в окремім письмі, щоб ми обі ці петиції надрукували і зробили все можливе, щоб як найбільше читачів ці петиції підписали (розуміється на окремім папері) і відіслали їх на дотичні адреси. Від числа тих петицій залежить будучина нашої іміграції“.

Під статтю подані обі петиції в англійській мові з місцем, призначеним на підписи українців і українських організацій, що повинні поперти цю петицію.

ВИДІЗВА ДО СЕСТЕР І БРАТІВ ЛЕМКІВ

У відозві Руського Товариства Педагогічного, присланій з Горлиць до „Свободи“, пишеться:

„Вже третій рік боремося завзято тут у Горлицьчині. А це тим страшніша боротьба, що мусимо боритися на два фронти: і з ляхами і з московськими нахлібниками-яничарами. Лемківщина є аж країна нашої святої Русі-України, а так вже від давня призабулося про неї... Ми не сміємо допустити до того, щоб лемки ваялися в багні темноти і зради, мусимо їх піднести й поставити на рівні з ділим нашим народом, бо цього вимагає наш обов'язок і наша народна честь“.

Потім іде пригадка, що в Горлицьках існує Руська Бурса, яку утримують самі лемки. Тому й американські лемки звольте пам'ятати на що бору. А кінчиться відозва так:

„Дай Боже, щоб Ваші кєрваво запрацьований гріш, Ваші жертви, приєднали тій зеленій Лемківщині як найбільшій плоди і щоб воскресла вона до нового життя!“

Під відозвою підписані: о. Єміліян Менцінський, парох в Маладосві, як голова; Тимко Перефіма, учитель управляючий в Ропніч руський, як секретар.

ЗБОРИ „ГАЛІЦЬКО-РУССКОГО ОБЩЕСТВА“

Ось такі збори відбулися 9. грудня 1912. р. в Петербурзі в клубі російських націоналістів, на яких виступали такі російські діячі і жертви вороги українського народу як Анатолій Савенко з Києва та гр. Бобринський. Народи йшли в тому дусі, як ліквідувати українство в Галичині. Згадані особи доказували, що зближається хвилина, коли Росія може влітнутися за „переслідуваних братів в Австрії і увільнити їх з польсько-австрійського ярма“.

ПОГАНЕ ПОЛОЖЕННЯ, КАЖУТЬ ЯПОНЦІ.

ТОКІО. — Японське радіо передало, що японці понесли значні втрати в Новій Гвінеї, хоч завдали альянтським силам „важкі удари“. Радіо повідомляє, що Альянти будуть далі вперто наступати, та що воєнна ситуація така, що „не дає місця для оптимізму“.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛІН, Н. Я. — Тов. Запорозька Сп. від. 325, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбуються 11. вересня, в власнім домі, 216 Гренд Стр., в годині 8. вечір. Просимо членів прийти кончею і заплатити свої доми, бо інакше будуть суспендовані. Вшпитіть своїх дітей до У. Н. Союзу, бо вклада в Союз є найменше. Прийдіть точно на збори і приведіть своїх маючих та зашпийте і хдо Союзу. Не прибувши на збори члени підлягають карі згідно зо статутом. — Уряд: І. Малик, предс.; В. Троць, кас.; П. Малицький, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

БОФАЛО, Н. Я., І ОКОЛИЦЯ!

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛІВ 87, 127, 149, 299, 304 і 475 У. Н. СОЮЗУ

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 12. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 12, 1943)

в годині 12. вполудне (зараз по Службі Божій)

в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ

FILLMORE AVE. & ONEIDA ST., BUFFALO, N. Y.

На ці збори повинні прийти урядники й члени вище згаданих відділів, щоб спільно обговорити цю працю, яку тепер треба буде повести з нагоди 50-літньої річниці існування У. Н. Союзу, яку в короткому часі значемо святкувати. Про цю працю говоритиме організатор У. Н. Союзу А. Маланчук, який приїде на згадані збори.

Союзний Комітет.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ВСІХ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗУ

З НЬО ЙОРКУ, БРОНКС, БРУКЛІН, АСТОРІЯ, ОЗОН ПАРК І СТЕЙТЕН АЙЛЕНД, а саме: від. 5, 46, 66, 69, 117, 129, 130, 158, 160, 184, 194, 200, 204, 210, 211, 293, 298, 310, 325, 361, 397, 423, 435 і 455

Окружний Комітет Відділів У. Н. Союзу великого Нью Йорку з 5 дільниць скликає

ЗБОРИ

УРЯДНИКІВ І ДЕЛЕГАТІВ

НА П'ЯТНИЦЮ, 10. ВЕРЕСНЯ, В ГОД. 8. ВВЕЧІР

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, під ч. 217 ІСТ 6.-ВУЛ.

(217 E. 6th ST., N. Y. C.)

Просимо всіх відділових урядників і делегатів прийти на ці збори, бо справа є дуже важна. Будуть наради над відсвяткуванням 50-літнього ювілею У. Н. Союзу. На зборах будуть присутні головні урядники У. Н. Союзу.

ЗА ОКР. КОМІТЕТ:

Юліян Павчак, голова Михайло Ликтей, секр.

MY NAME isn't important. I'm just one of the millions of fellows over here fighting for America. I'd like to speak for these fellows—to you folks back home.

You see, I think I know what's in their minds, because we often talk things over among ourselves. Mostly we talk about home—about the places we came from and the things we plan to do when we get back. Right now, especially, we're thinking a lot about home, for we're in the bloodiest battles of history—and we know that some of us will not come back. Some of us will never see again the ones we love.

But—we've got a job to do and we're going to do it. What I want to say to you folks back home is this: we'd like to think that you are with us in this bitter struggle of invasion. It would help a lot to know that you are really behind us, backing us up 100 per cent. It's going to take a heap of ammunition—and ships and planes, tanks and guns, to beat the Axis. That's what the 3rd War Loan is for; it's for INVASION. Most of us fellows in the service are putting every dollar we can into War Bonds. But you folks back home will have to carry the big load. We've got to depend on you. Don't fail us, will you?

Yes, it's to you this boy is looking in this critical hour. Today America calls upon you to do your part in the 3rd War Loan. And your part is at least one EXTRA \$100 War Bond during the drive. AT LEAST \$100. That's in addition to your regular War Bond subscriptions. Invest more if you possibly can—some of you must invest thousands in order to reach our national quota. Invest out of your income—invest out of your idle or accumulated funds.

Remember, this money must come from individuals like yourself. Each and every one must do his share.

Let's do it the American way—willingly, gladly. Do it with the knowledge that you are putting your money into the safest investment in the world—to be paid back with interest by your government.

Sacrifice today—you will be richer for it tomorrow. Back the invasion now—buy at least one extra \$100 War Bond in September.

Your Answer is Either "Yes" or "No" in this Roll Call of the Nation—

YES I will honestly do my best to invest in at least one extra \$100 War Bond during the 3rd War Loan Drive. I will lend my Government this money gladly to back up our fighting men.

NO I am not lending any of my money to my country, I'm spending it. Sure, I know the boys who are fighting for me need support, but let somebody else make the sacrifices.

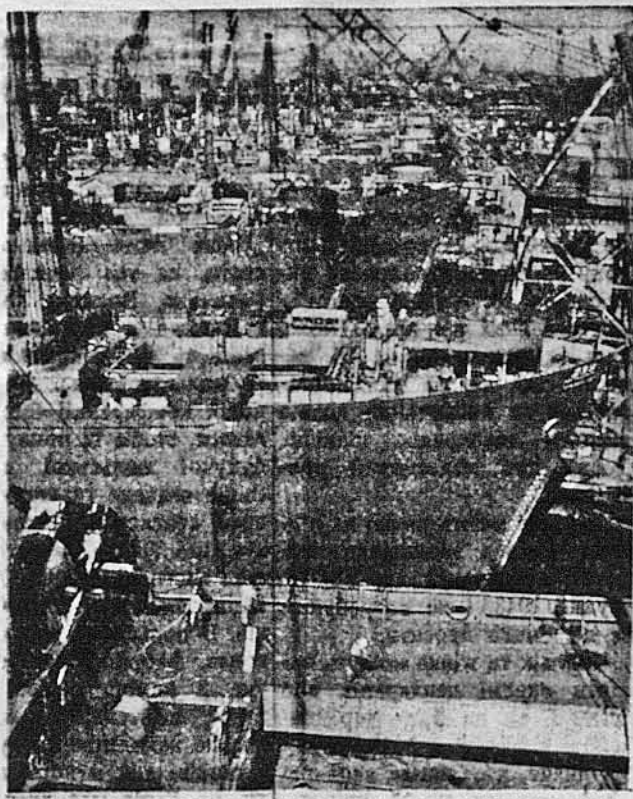
Your answer will be given in the number of EXTRA War Bonds you invest in during September.

Вибух Везувія

(2)

І дійсно становище ставало поважним. Чим ближче до Неаполя, тим повітря падало густішим і по вулицях не було що ходити. Я вступив до одної реставрації з тим, щоби переконатися попелестий дощ, але це було даремне. Попіл не тільки не переставав падати, але коло 11 години вночі зачав падати такий густий, як у нас нераз паде густий, дрібонький сніг. Не було що далі чекати, треба було йти до готелю на ніч, який був віддалений на один кілометр. Треба було йти пішки, бо трамваї перестали їздити, а фіякряки теж поховалися, щоби не знищити попелом своєї обстановки. Але йти пішки не можна було інакше, як тільки так, що хустиною треба було застелити лише і тільки в долину можна було дивитись, відкриваючи трохи що кілька кроків застелю. Попіл падав такий густий, що ціле убрання було відразу ним присипане, дставався він до уст, до носа, до вух. Повітря було тяжке, душне і викликавало якусь утому, сонність. Тільки безперервні громи розбуджували нерви. Треба було схоронитись у готелі. Але й тут не було спокую. Прийшовши до кімнати, я відразу почув, що цілий готель дрожить, усі меблі дрожали, а це робило гармідер. Так дрожала і ціла везувійська околиця на кілька кілометрів навколо; я був віддалений від кратеру Везувія 8 кілометрами. В хаті було неприємно сидіти, я вийшов на вулицю, що провадила над море. Тут представалася величавий, але разом і грізний вид. Околиця Везувія була ціла темна, а тільки над кратером стояв ясний, немов огнений стовп, який ставав раз вищим, раз нижчим. Це відбувалося так у поспелісті хмарі розтоплена лави, що знаходилася в кратері Везувія і звідси боком виліталася на збона. Величності додавали часті блискавки з громами, але їх приглушував безперервний гук-дудніння, що йшов від Везувія. Здавалося, що все те робиться зовсім недалеко, нагадалися останні дії Помпеї і Геркуліануму, які впали жертвою вибуху в 79 році по Христі. Одна тільки потіха, що Неаполь два рази далше віддалений від Везувія, як тамті його жертви. І вид моря не успокоював нерви. Було воно чорне і теж виглядало грізно. Одно міцніше потрясіння земною корою, а може статися те, що сталося в 1755 р. з Лізбою, коли наслідком землетрясіння морська вода вдерлася у місто і його знищила протягом кількох хвиля, або з стромом Кракатав, який під час вибуху вулкану занавпав в море. Але тоді на щастя трясіння землі не було. Це дрожання землі і будинків у Неаполі було тільки наслідком дуже міцного вибуху Везувія. Там у Везувію зосередилися сили, які дуже нагально відставалися назверх. Великі маси пополу й водної пари, між ними й сила силена дрібних камінчиків, також і великі „вулканічні бомби“ вилітали з кратеру і сіяли знищення й смерть. З кратеру виліталася тоді лави. Приглядаючися цьому грізному прояву, можна було бути певним, що в ближчій околиці Везувія настадо нещастя. Там з „раю“ зробилося „пекло“. Це був великий вибух Везувія! Такий вибух траплявся в новіших часах що кількадесять років. Перед тим був такий великий вибух в 1872 році. Від 1906 року, про який тут мова, не було вже такого великого вибуху Везувія.

биль у Бріндізі, отже треба було спішитись. Я рішив поїхати до Салерно, а звідси через Тарент до Бріндізі. Було це 9. квітня 1906 року. В Неаполі стало трохи ясніше, як попереднього дня. Попіл падав менший і мені здавалося, що сила вибуху зменшилася, а це мені було пожаданим, бо я мав переїздити залізницею вздовж Неаполітанського залу під Везувієм, у віддаленню 2-3 кілометри від кратеру. На двірці було дуже багато людей, між ними багато чужинців. Поїзд мав виїздити в 9. год. 50 хвиля, але виїхав шойно в 1-шій і 15 хвиля. Яка була причина цього опізнання, мені не відомо. Я виїхав з Неаполя серед попелестого дощу, який вже в 12. год. 50 хвиля зачав знову падати. Залізничний шлях іде по східній часті Неаполя і коло стації Сан Джосеппе зближається до морського побережжя і йде вздовж його аж до Помпеїв. Ізда сюди належить до дуже гарних прогулянок, бо цілий час видко Неаполітанський залу, від північного заходу видко Неаполь, а від заходу острови, на південнім заході славний острів Капрі, а на півдні півостров Соренто. Тоді, розуміється, нічого з цього не було видко. Уже на стації Сан Джосеппе падав густіший попіл, але в місцевості Портічі він став вже надто густим. З вікна вагону не видко було вже ні суші, ні моря, а перед вікном стояла одноманітна сіра маса. Це вже зовсім не було приємне. Поїзд їхав далі, аж нагло зачало темніти (а це було в 1. год. і 45 хвиля в полудне!) і врешті зануваціла цілкова темнота. Нас було в залізничній переліці кілька осіб і ми всі відразу немов осліпли. Ми себе зовсім не бачили, навіть своєї руки перед очима зовсім не було видко. Поїзд їхав так поволеньки, що ми не могли навіть пізнати, чи ми ще їдемо, чи може лиш поїзд стоїть на місці. Зробилося душно, не було чим дихати. А тут ще настав покольний шум і гук від густого „граду“ камінчиків, які падали на стелю вагону. Крім того чути було дудніння, немовби десь за стіною вагону працювала яка парова машина. Як додаток до того всього були безперервні громи без блискавок, бо через цю темноту до нас не доходило навіть світло блискавок. Була хвиля дуже грізна і велими неприємна. А найгірше було те, що ми не знали, що з нами робилося. Чи ми їдемо, чи стоїмо на місці? Чи може нас разом з поїздом присипує вже цілком Везувій камінчиками та попелом і ми вже не побачимо світа ніколи?... Але поїзд таки поволеньки посувався й ми заїхали на стацію Ресіна, положену на місці, де був колись присипаний старинний Геркуліанум. Тільки світла з вікон стації показували, що це якась стація. Кількох лю-

ЦЕ ТЕЖ ПОВАЖНА ОСТОРОГА ДЛЯ ДЕРЖАВ ОСІ.—

На протязі одинацяти днів спушено на воду десять американських кораблів, типу „Либерті“. Це виконала Каліфорнія Шіпбілдинг Корпорейшен у Лос Анджелес. Ось тим побито всі можливі рекорди в будові кораблів. Звичайно спускають на воду що 36 годин один новий корабель.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 12. вересня, в год. 12:30 пополууді, в галі У. Н. Горжолл, 847 Н. Френклін ул. Визнаємо місцевих і позамісцевих членів прийти на означений час, а також розібрати чекні дивіденди. Багато дітей наших членів ще не вписані до Союзу. Яка причина? Чи чужа асеруація компанії краша за свою ріану? Чи Союз не має таких самих грамот що і інші? Гуртуємось при своїх, зростаємо в силу через членство в Союзі! Висуємо своїх дітей і прилетіть до Союзу. — За уряд: М. Соролтей, П. Ліско, Р. Дмитрів.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рокд. Прев. Богородиці, від. 36, повідомляє свої членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. вересня, в галі церковній, в годіні 7. точно. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Припомишемо догучим сестрам, щоби прийшли на збори і вирішали свої вкладки. Просимо не забувати за придування нових членів, а за те отримає нагороду. — За уряд: Катерина Олександрівна, Анастасія Гришак, кас.; Марія Ходак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоп. Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 12. вересня, в год. 1:30 пополууді, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на збори, щоби поринити там важкі справи. Просимо членів вирішати свої вкладки, а також розібрати чекні дивіденди. Багато дітей наших членів ще не вписані до Союзу. Яка причина? Чи чужа асеруація компанії краша за свою ріану? Чи Союз не має таких самих грамот що і інші? Гуртуємось при своїх, зростаємо в силу через членство в Союзі! Висуємо своїх дітей і прилетіть до Союзу. — За уряд: М. Соролтей, П. Ліско, Р. Дмитрів.

АЛТУНА, ПА. — Тов. Нел. Зам. Пр. Богородиці, від. 145, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. вересня, в галі церковній, точно 5:30 попол. Визнаємо всіх членів прийти на час, бо в ва і справи до поладження. Догучі члені, коли не вляжуться на збори і свогочуду не вирішувать, будуть сусуденувані. — Н. Крамар, предс.; Г. Сеньків, кас.; П. Назарук, секр.

ТАМАСТОН, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 421, відбуде три-квартальні збори 11. вересня, в 8. годіні ввечір, в українській галі на Проспект ул. Просимо всіх членів на збори. — За уряд: А. Береза, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чеснік, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Бр. св. Володиміра, від. 130, відбудуться в суботу, 11. вересня, в 8. год. ввечір, в домі 30 1ст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до поладження. — Г. Середніський, секр.

вав слабшим і по двох тижнях скінчився. Лише від часу до часу появлялися ще дими над кратером Везувія, (Ложічення буде).

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляемо, що місячні збори Бр. св. Ан. Петра й Павла, від. 338, відбудуться в неділю, 12. вересня, в год. 2. пополууді, в галі українській, на 2. вул., 213 Скунмекер Еве. Просимо членів прийти і заплатити свої місячні вкладки. — За уряд: І. Фаль, предс.; А. Чайка, кас.; М. Куць, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. вересня, в годіні 12:30 пополууді, в галі церковній при Окей і Райсу ул. Просимо членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Федінський, кас.; В. Пиннів, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334, відбудуться в неділю, 12. вересня, в 1. годіні пополууді, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи. Також просимо членів прийти і вирішати свої закладки. — За уряд: Н. Задерський, предс.; С. Морозович, фін. секр.; І. Жук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Соціялістичного Руху, від. 251, відбудуться в неділю, 12. вересня, в годіні 1. пополууді. Просимо всіх членів прийти на збори і вирішати свої вкладки і привнести в собою своїх знайомих зарисати до Тов. Соціялістичного Руху. — С. Постолок, предс.; Г. Кісіль, фін. секр.; Т. Казьмук.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. вересня, за раз по Ст. Божій другій, в Школі Парохіяльній. Присутність кожного члена є кончена тому, що маємо дуже важні справи до поладження. Також напамінаємо догучим членів не забувати, що мають платити свої вкладки що місяця. — За уряд: Я. Янівський, предс.; Д. Пацула, кас.; П. Крент, фін. секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. вересня, в годіні 2. пополууді, в Укр. Гор. Клубі, 608 Вест Лакана Еве. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ЧЕСТЕР, ПА. — Уряд Бр. Соціялістичного Руху, від. 237, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться не 12. вересня, а 19. вересня, з причини заняття галі на 12. Просимо членів прийти коначно 19. вересня на збори, бо буде звіт конгр. комісії і інші справи. — І. Бронський, предс.; Т. Крика, кас.; Д. Яворський, секр.

ПОТРІБНО до першорядної кімнати апартаменту з елементаром ПАЛЯЧА (Fireman) і заступником, Портера, Дверника і оперітора елементаром. Голоситесь до: **ГЕО. А. БОУМАН,** 100 West 42nd St., New York City.

МЕШКАННЯ ДО ВІНАЙМУ

ДО ВІНАЙМУ АПАРТАМЕНТ. Все улашнене. Парове огріття. Гаряча вода, приватна купальня. Дуже гарна околиця. Суперидентент в будинку апартамент А. 117 EAST 7th STREET, (Between A & First Avenue) NEW YORK, N. Y.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН до членів жіночої секції в будинку „Воздух“ можіть записатися в котрій будь годіні між 5-ю і 11-ю годіною ввечір. Плата від \$14.00 до \$20.00 на тиждень. Голоситесь до: 167-75 15 WHITEHALL ST., Room 210, близько South Ferry NEW YORK, N. Y.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби заохотили її читати. Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

- ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука — 45 ц.
- ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класи) М. Матвійчука — 55 ц.
- ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. класи) М. Матвійчука — 60 ц.
- ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класи) М. Матвійчука — 75 ц.
- ШКІЛЬНИЙ СПІВАНИК у двох частях. Зладив Ф. Колесса — 75 ц.
- ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ, написав Степан Рудницький для народних шкіл — 60 ц.
- МАТЕМАТИКА, Ів. Андрущенко, практичні поради з арифметики та геометрії, опр. — 50 ц.
- ПРИГОДИ РОМКА БОМКА, Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. — 30 ц.
- МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича — 15 ц.
- МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.
- ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.

ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:
МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок і спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський — 65 ц.
МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук — 75 ц.

Замовлення слати: **“СВОБОДА”** 81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 833. Вазні.

ZEELA SAW THAT TARZAN WAS GAGGED TOO, BUT HIS EYES SPOKE TO HER: "BE CALM, DON'T WASTE YOUR STRENGTH!"

THE GIRL WAS FLUNG INTO A CHAIR BESIDE TARZAN, AND OPPOSITE THREE ARMED RUFFIANS.

SUDDENLY, FROM BELOW, CAME THE PURR OF A MOTORBOAT. ONE OF THE MEN WENT TO THE WINDOW.

"WE'LL BE ON OUR WAY SOON," HE GROWLED, "AND I'LL BE GLAD TO GET RID OF THESE TWO."

Зіла побачила, що й Тарзанові уста були завязані. Але його очі говорили: „Будь спокійна йне трать сил“.

Дівчину втрчено на крісло коло Тарзана, проти трьох бандітів.

Нагло спід них роздався стукіт моторового чоуна. Один з людей виглянув через вікно.

„Ми скоро підемо“, сказав він, „і я радо позбудуся тих двоїх...“

Д-Р С. ЧЕРНОВ
Гострі в дроніці пелуги кровозлив і жінок — Шкіра.
Аналіза крови для подругого саїдоцтва.
Гемороїди в желати лікується без оперіції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamecy 7-7897.
Офісові годіни: денно від 10 до 7. В неділі офіс зачинений.
Жінка-доктор до обслуги. X & Флороскоп.—Екзамінація \$2.00

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОКОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шіра-і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребами по ліні так малі як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Rignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamecy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ
І ОКОЛИЦЮ
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК
Займесь похоронами в БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrox 5-6577